

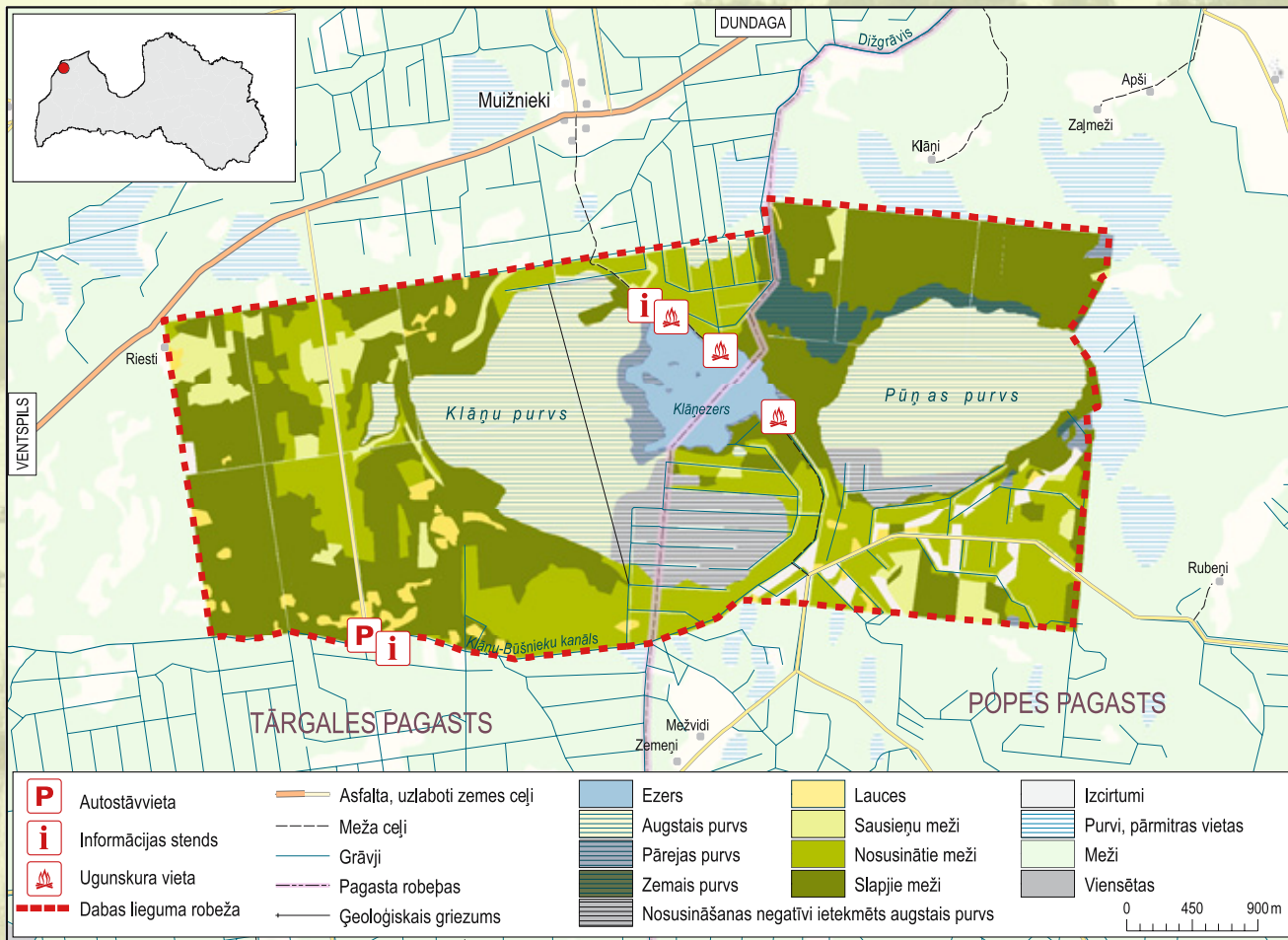
Īpaši
aizsargājama
dabas
teritorija

KLĀŅU PURVS

DABAS LIEGUMS

DABAS LIEGUMS KLĀŅU PURVS

Autors: B. Strazdiņa

Atrodas Ventspils rajona Popes un Tārgales pagastā

Izveidots 1977. gadā

Platība 1615 ha

Statuss

- **Latvijas īpaši aizsargājama dabas teritorija - dabas liegums**

Dabas liegums ir dabiska, cilvēka darbības mazpārveidota vai dažādā pakāpē pārveidota dabas teritorija, kas ietver īpaši aizsargājamo augu un dzīvnieku sugu dzīvotnes un īpaši aizsargājamus biotopus.

Klāņu purvs ir viens no Latvijas 273 dabas liegumiem.

- **iekļauts Eiropas aizsargājamo teritoriju tīklā Natura 2000**
- Natura 2000 ir Eiropas Savienības valstu īpaši aizsargājamo teritoriju tīkls, kurā katra dalībvalsts iekļaujās ar savu aizsargājamo teritoriju sistēmu.*

Latvijā ir 336 Natura 2000 vietas, kas aizņem 11,9% no teritorijas.

Galvenie biotopu veidi

- purvs (31%)
- mežs 61 %
- ezers (4 %)

Purvs sācis veidoties pirms

- apmēram 5500 gadiem

Kūdras slāņa dziļums

- 4 m

Klāņezera vidējais dziļums

- 0,8 m

Foto: V. Baronija
Klāņezers ērti iegūlis starp diviem purviem un savos krastos sargā retu augu sugu atradnes.

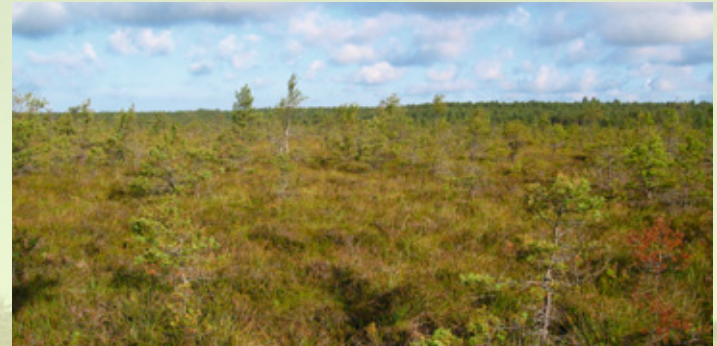

Foto: V. Baronija

Viens no dabas lieguma augstajiem purviem - Pūņas purvs.

Galvenās dabas vērtības

- dažādi purva tipi, galvenokārt – augstais purvs
- melnalkšņu staigņāji
- purvaini meži
- Klāņezers un tā piekraste
- sugām bagātas meža lauces
- 80 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas augu un dzīvnieku sugas

Negatīvās ietekmes

- agrāk veiktā purvu un mežu nosusināšana
- ezera ūdenslīmeņa pazemināšana, izrokot Klāņu – Būšnieku kanālu
- Klāņezera piekrastes bojāšana
- meža pļavu aizaugšana

Dabas aizsardzības plāns

– izstrādājis Latvijas Dabas fonds laika periodam no 2006.-2016. gadam. Plānotais galvenais apsaimniekošanas pasākums – aizsprostu būve uz grāvjiem, lai novērstu susināšanas negatīvo ietekmi un biotopu tālāku degradāciju Klāņu un Pūņas purvos, kā arī citi pasākumi, lai saglabātu teritorijas daudzveidīgās dabas vērtības. Pasākumi tiek realizēti LIFE projekta „Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” ietvaros.

Purvs ir zemes virsas nogabals, kurā ir pastāvīgs vai periodisks mitrums, specifiska augu un dzīvnieku valsts, un tam raksturīga aktīva kūdras veidošanās. Purvi ir ūdens uzkrājēji un tiem ir ļoti nozīmīga loma ūdensapritē dabā.

Purvs veidojas divējādi:

- pārpurvojoties gruntij
- aizaugot ūdenstilpei

Klāņu purvs veidojies, aizaugot ezeram – par to liecina purva zondēšana, kas uzrāda smilšainu sapropeli purva pamatā 4 m dziļumā, kurš sācis uzkrāties pirms apmēram 8500 gadiem. Tas nozīmē, ka Klāņezers veidojies vēl agrāk – Baltijas ledusezera līmeņa maiņu un ūdens darbības rezultātā pirms vairāk kā 10 000 gadu. Šādu glaciālu ezera izcelsmi apstiprina arī aļģu pētījumi sapropela nogulumos. Konstatētās sugas raksturīgas saldūdens biotopiem un ar sāļajiem jūras ūdeņiem tām nebija saistības. Analizējot dažādos dziļumos iegūtās kūdras sastāvu, var uzzināt ne vien purva izcelsmes vēsturi, bet arī kāda bijusi purva un tā apkārtnes veģētācija un kā tā mainījiesies daudzu tūkstošu gadu gaitā. Purva stratigrāfija (putekšņu analīze) liecina arī par akmenslaikmeta cilvēka klātbūtni ezera piekrastē un tā tuvumā.

Klāņu purva attīstības gaita:

- *boreāla laikā* pirms apmēram 8500 gadiem ezerā sācis uzkrāties sapropelis.
- *atlantiskā laikā* beigu posmā pirms apmēram 5500 gadiem, pazeminoties gruntsūdens līmenim un ezeram aizaugot, sākusi uzkrāties zaļū jeb zemā tipa kūdra.

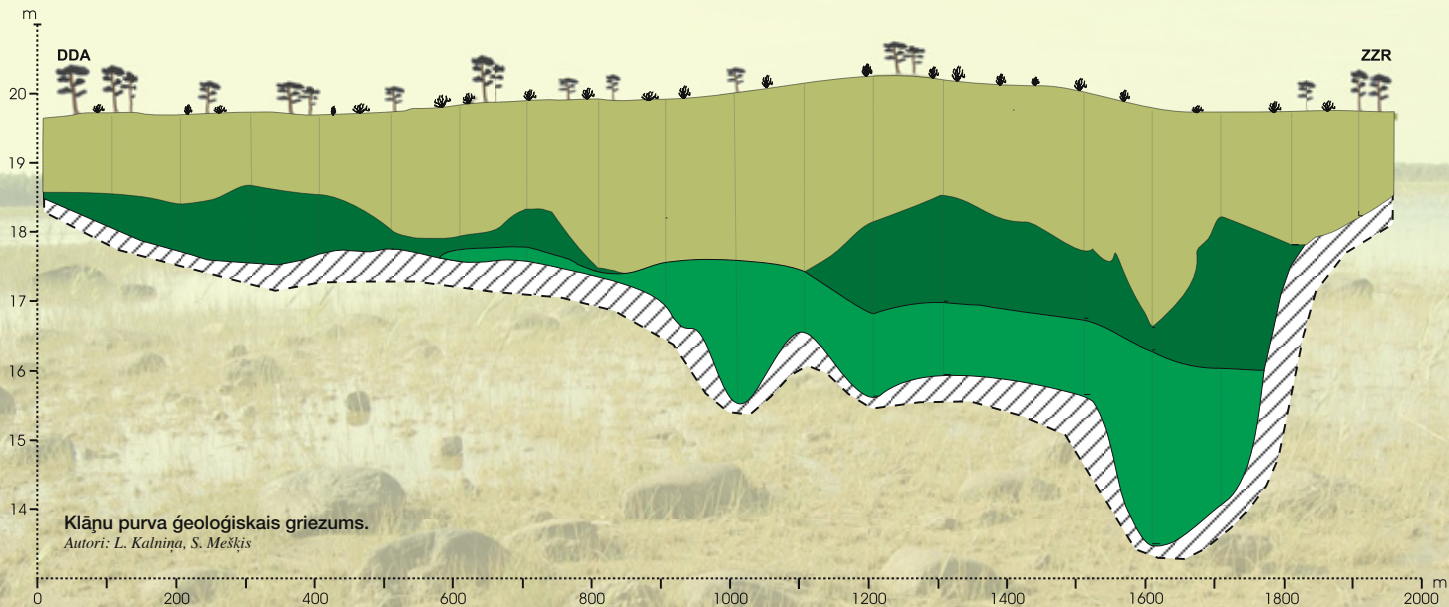
- *subatlantiskā* laikā sākumā pirms apmēram 2800 gadiem sākusi veidoties sfagnu jeb augstā tipa kūdra - kopš tā laika Klāņu purvā dominē augstā purva veģētācija.

Sfagnu kūdras veidošanās un kūdras slāņa „augšana” turpinās arī mūsdienās. Tas notiek, atmirstot sfagnu sūnu apakšējām daļām, turklāt kūdras kārtas palielināšanās rezultātā augstajos purvos veidojas **kupols**. Arī Klāņu un Pūņas purvos ir izveidojušies šādi kupoli, kuri labi saskatāmi trīsdimensiju modelī - to augstums salīdzinoši lielāks kā apkārtējiem slapjajiem un purvainajiem mežiem. Īpaši labi kupols izteikts Pūņas purvā, augstākajā reljefa vietā sasniedzot vismaz 21,5 m atzīmi virs jūras līmeņa, turpretim Klāņezera apkārtnes meži ir 2-3 metrus zemāki.

Foto: V. Baroniņa

Purva zondēšana atklāj, ka 4 m dziļumā ir smilšains sapropelis, kas norāda uz purva izcelsmi no ezera.

- Augstā jeb sūnu tipa kūdra
- Zāļu jeb zemā tipa kūdra
- Sapropelis
- Minerālgrunts

Trīsdimensiju modelis
ļauj izprast purva un tā
apkārtnes reljefu.
Sevišķi izteikts kupols ir
Pūņas purvā.
Autors: J. Matvejs

Augstumi:

- 17.8 - 18.4
- 18.4 - 19.2
- 19.2 - 19.7
- 19.7 - 20.1
- 20.1 - 20.5
- 20.5 - 21.0
- 21.0 - 21.5
- 21.5 - 21.9
- 21.9 - 22.5
- 22.5 - 23.5

Kilometri 0.5 0 0.5 1 1.5 2 2.5 3 3.5

KLĀŅU PURVA VEIDOŠANĀS

Hronoloģija gados	Klimata periodi	Dziļums (m)	Dominē	Botāniskais sastāvs	Nogulumu tips
2800 - mūsdienas	Subatlantiskais (vēss un mitrs)	1,50 - 0,00		Egle, priede, bērzs. Palielinās ēriku dzimtas augu daudzums, bet jo īpaši sfagni. Spilves, šeihcerijas.	Sfagnu (augstā tipa) kūdra
4500 - 2800	Subboreālais (samērā sauss un silts ar mitrām fāzēm)	2,00 - 1,50		Samazinās platlapu koku meži. Atkal palielinās priežu daudzums. Bērzi, alkšņi. Grišļi, sfagni, spilves.	Grišļu - sfagnu (pārejas tipa) kūdra.
7500 - 4500	Atlantiskais (silts un mitrs)	2,75 - 2,00		Platlapu meži (ozols, liepa, viksna, osis). Dominē grišļi, nedaudz sfagni. Parādās kultūraugi - dažādi graudaugi. Parastā purvmirte! Ezerieksts!	Zāļu (zemā tipa) kūdra.
9000 - 7500	Boreālais (samērā silts un sauss)	4,00 - 2,75		Galvenokārt, skujkoki, bērzs. Grišļi, graudzāles.	Smiļšains, dažādalģu vai kūdrais sapropelis.

Sporas, putekšņi un augu atliekas kūdras paraugos atspoguļo Klāņu purva un tā tuvākās apkārtnes veģetāciju daudzu tūkstošu gadu gaitā.

Autors: L. Kalniņa

Reti kura Latvijas īpaši aizsargājamā dabas teritorija var lepoties ar tik lielu īpaši aizsargājamo biotopu skaitu – dabas liegumā Klāņu purvs konstatēti 10 Latvijas un 9 Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami biotopi un tie kopumā aizņem 63% no lieguma teritorijas. **Purvs** aizņem 1/3 daļu teritorijas un šo biotopu dabas liegumā pārstāv visi trīs purva tipi: *augstais (sūnu) purvs*, *pārejas purvs* un *zemais (zāļu) purvs*.

Foto: V. Baroniņa
Augstais purvs aizņem lielāko purva platību.

Augstais purvs ar tam raksturīgo ciņu-ieplaku kompleksu aizņem lielāko purva platību. Nepārtrauktu paklāju ne veido purviem raksturīgās sūnas – dažādu sugu sfagni. Klāņu purvā sastopamas arī nelielas lāmas, bet to ir nedaudz.

Foto: V. Baroniņa
Pārejas purvs, galvenokārt, veidojas Klāņezera krasta slīkšņās.

Pārejas purvs, galvenokārt, veidojas ezera krastā, pāraugot ezeram un veidojot slīkšņas - tas aizņem samērā nelielas platības. Tomēr šim biotopam ir tendence palielināties, jo ezers gan agrāk izraktā kanāla dēļ, gan dabiskās sukcesijas gaitā pamazām aizaug.

Zemais purvs, kurā, savukārt, dominē augstie grīšļi, ir piemērotākais biotops parastajai purvmirtei – te tā vietām veido plašas audzes. Šos purvus Klāņezera ziemeļaustrumu krastā izsenis un pat vēl 20. gadsimta otrajā pusē plāva un izmantoja siena ieguvei.

Foto: V. Baroniņa
Zāļu purvā dominē augsto grīšļu audzes, kurās nereti sastopamas purvmirtes un vietām koši zied dzegužpirkstītes.

Vairāki purva biotopu veidi ir īpaši aizsargājami Eiropas līmenī:

Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami purva biotopi:

- Neskarts augstais purvs (kods 7110*) * *prioritāri aizsargājams*
- Pārejas purvi un slīkšņas (kods 7140)
- Degradēti augstie purvi, kuros iespējama vai noris dabiskā atjaunošanās (kods 7120)

Rietumeiropā, kur lielākā daļa augsto purvu jau ir izmantoti, aizsargājams ir arī tāds biotops kā degradēti augstie purvi, ja vien tajos vēl ir iespējama atjaunošanās. Arī Latvijā purvi daudzviet ir degradēti - Klāņu un Pūņas purvos šādi degradēti augstā purva biotopi, kuros tomēr iespējama atjaunošanās, ir sastopami purvu meliorācijas grāvju apkārtnē. Savulaik veiktās purva meliorācijas dēļ dabas liegumā negatīvi ietekmēti ir vismaz 60 ha augstā purva platību.

No **mežiem** liegumā dominē meži kūdras augsnēs – gan slapjie, gan nosusinātie. Bioloģiski daudz vērtīgāki ir meži nenosusinātās augsnēs, jo īpaši teritorijā plaši sastopamie bērzu-melnalkšņu dumbrāji - te sev piemērotu dzīvotni atradušas retas mitrumu un noēnojumu mīlošas sugas.

Vairāki Klāņu purva dabas lieguma mežu biotopi ir reti Eiropā, turklāt tie visi ir prioritāri aizsargājami:

Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami meža biotopi:

- Melnalkšņu staignāji (kods 9080*)
- Purvaini meži (kods 91D0*)
- Boreālie meži (kods 9010*)

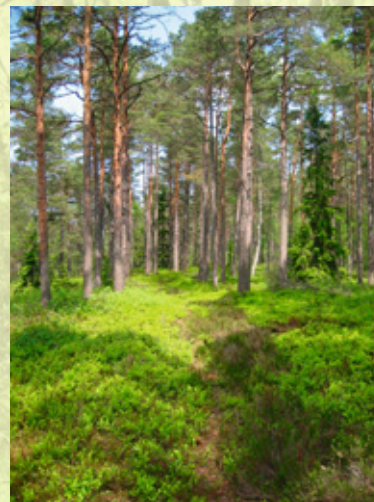

Foto: V. Baroniņa

Sausieņu meži atrodami tikai reljefa paaugstinājumos.

Foto: V. Baroniņa

Kaut arī lauces pamazām sāk aizaugt, te vēl arvien sastopamas retas augu un kukaiņu sugas, un tās iecienījuši arī meža dzīvnieki.

Foto: V. Baroniņa

Slapjajos bērzu - melnalkšņu dumbrājos patvērumu rod daudzas mitrumu mīlošas augu un dzīvnieku sugas.

Ļāvu biotopi dabas liegumam nav raksturīgi, tie pārstāvēti nelielu meža laucņu veidā. Savulaik mazās meža Ļāviņas izmantoja siena ieguvei. Kaut arī mūsdienās tās vairs neapsaimnieko un laucēm draud aizaugšana, te vēl arvien sastopamas retas augu un kukaiņu sugas.

Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājami Ļāvas biotopi:

- zilganās molīnijas Ļāvas (kods 6410)
- zilganās seslērijas Ļāvas

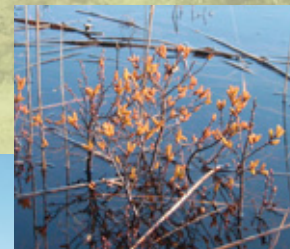
Lielākā daļa no Latvijas un Eiropas retajiem un aizsargājamiem biotopiem saistīti tieši ar **Klāņezeru** un tā piekrasti – sastopami vairāki biotopi, kuriem te ir vienīgā atradne Kurzemē vai pat visā Latvijā. Šie biotopi, atrodoties vienkopus, dara Klāņezeru unikālu citu ezeru vidū.

Foto: V. Baronīna

Parastās purvmirtes audzes Klāņezera krastā ir Latvijas īpaši aizsargājams biotops, sastopams tikai Kurzemes piejūras rajonos.

Foto: V. Baronīna

Pavasara pili aprīlī sakrīt ar purvmirtes ziedēšanas laiku.

Latvijas un Eiropas nozīmes īpaši aizsargājami ezeru biotopi:

- Mīkstūdens ezeri ar ezereņu, lobēliju un krasteņu audzēm (Kurzemē tikai 2 vietās)
- Ezeri ar sīkās lēpes audzēm (Kurzemē vienīgā vieta)
- Semidistrofi ezeri (Latvijā ļoti reti)
- Ezeri ar pamīšziedu daudzslāpju audzēm
- Piejūras ezeri ar daudzstublāja pameldra, brūnganā baltmeldra un parastās purvmirtes audzēm (Latvijā vienīgā vieta!)
- Parastās purvmirtes audzes (biotops, kurš raksturīgs tieši Kurzemes piejūrai, bet citur Latvijā nav sastopams)
- Oligotrofu līdz mezotrofu augu sabiedrības minerālvielām nabadzīgās ūdenstilpēs un to krastmalās (kods 3130)

Dabas liegumā Klāņu purvs reģistrētas vairāk kā 500 ziedaugu un paparžaugu sugas, kas sastāda apmēram 40% no Latvijas vietējās floras. Konstatētas arī vairāk kā 150 sūnu sugas. Samērā nelielai teritorijai tas ir liels sugu skaits un izskaidrojams ar īpašu biotopu daudzveidību dabas liegumā. Kopumā te konstatētas 53 retas un īpaši aizsargājamas vaskulāro augu un sūnu sugas. Lielā biotopu un augu sugu daudzveidība arī bija iemesls īpaši aizsargājamās dabas teritorijas veidošanai.

Klāņu purvu apkārtnējos mežos atrodamas tādas Latvijā reti sastopamas un īpaši aizsargājamas sugas kā:

- dzeltenā dzegužkurpīte
- izlocītā ķērsa
- sīpoliņu zobainīte

Foto: V. Baronina
Dūkstu vijoliņa raksturīga Kurzemes mežiem.

Daudz biežāk sastopamas īpaši aizsargājamas sugas:

- dūkstu vijoliņa
- smaržīgā naktsvijole
- Fuksa dzegužpīrkstīte

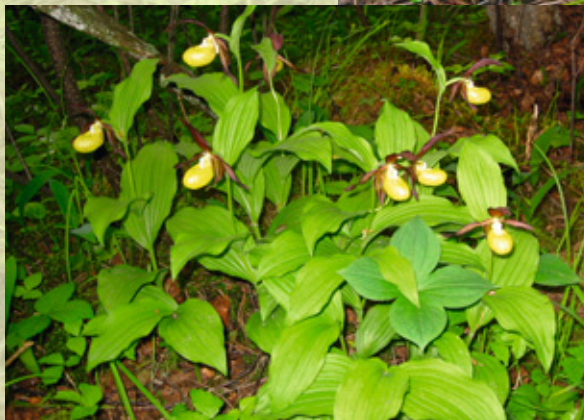

Foto: V. Baronina

Dzeltenā dzegužkurpīte šajā teritorijā zināma jau vairāk kā 20 gadus, tomēr, iespējams, ka krēslainajā mežā ziedus raisa ne katru gadu.

Foto: M. Pakalne
Smaržīgā naktsvijole sastopama gan slapajos mežos, gan meža laucēs.

Foto: U. Suško

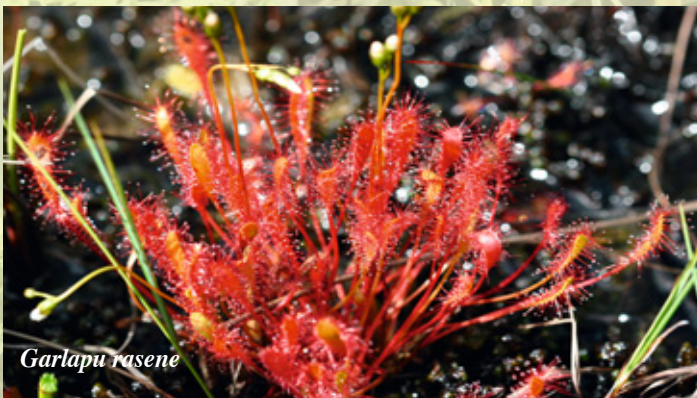
Plankumainā un Fuksa dzegužpīrkstīte slapajos mežos nav retums.

Klajākajās un mitrākajās vietās mīt kukaiņēdājaugs rasene – tipiska neskartu augsto purvu iemītniece. Turklāt atrodamas divu sugu – **apallapu** un **garlapu rasene**, kuras viegli atšķirt pēc lapu formas.

Apallapu rasene

Garlapu rasene

Foto: M. Pakalne

Klāņu un Pūņas **purvos** sastopamas augstajiem purviem raksturīgās sugas - **makstainā spilve** un **parastais virsis**, kuri kopā ar nepārtrauktu **sfagnu** paklāju veido galveno purva augāja aspektu. Pārejas purva slīkšņā ezera krastā atrasta Kurzemē ļoti reta orhideju suga **Lēzeļa lipare**. Otra īpaši aizsargājamā suga, gluži pretēji, ir tieši Kurzemes piejūras purviem raksturīgais augsto purvu augs - **ciņu mazmeldrs**, kurš savukārt ļoti reti sastopams Austrumlatvijā.

Foto: U. Suško

Lēzeļa lipare biežāk sastopama Austrumlatvijas ezeru slīkšņainajos purvos, Kurzemē tā ir retums.

Foto: M. Pakalne

Augstajā purvā uz ciņiem kopā ar viršiem un spilvēm sastopamas lācenes.

Meža laucēs pārsvarā sastopamas slapjas pļaviņas, kuru augu sugu sastāvs liecina par nedaudz kalķainām augsnēm. Šķiet gluži neticami dumbrajā vidū atrast saulainu meža pļavu ar **bezdelīgactiņu**, **rūsgano melnceri** un dažādām orhideju sugām – **odu gimnadēniju**, **smaržīgo naktsvijoli**, **dzežužpirkstītēm** u.c.

Foto: V. Baroniņa
Meža lauce.

Foto: M. Pakalne

Odu gimnadēnija kopā ar vēl dažiem kalcifiliem augiem liecina par meža lauču kalķainajām augsnēm.

Foto: U. Suško

Bezdelīgactiņa un parastā kreimule diezgan bieži sastopamas meža laucēs. Arī kreimule, līdzīgi rasenei, ir augš - kukaiņēdājs.

Tomēr botāniskajā ziņā visinteresantākais ir **Klāņezers** ar piekrasti. Ezers ir sekls, tā maksimālais dziļums tikai 1,8 m, ziemeļu krastā izveidojusies smilšaina paliene, kur atrodamas vismaz 15 Latvijā retas un īpaši aizsargājamas augu sugas. Kā raksturīga tieši Kurzemes floras pārstāve te bagātīgi sastopama **parastā purvmirte** jeb balzāmkārklis, kas Latvijas florā saglabājies no atlantiskā klimata perioda. Savulaik šis augs, kurš satus ēteriskas eļļas, ticis plaši izmantots ārstniecībā, pat alus darīšanā, bet mūsdienās vairāk pazīstams kā Rīgas melnā balzāma smaržīga sastāvdaļa.

Foto: V. Baronina
Daudzstublāja pameldram Klāņezera krasts šobrīd ir vienīgā atradne Latvijā.

Ezerā un piekrastē sev piemērotu dzīvotni atraduši tādi floras retumi kā:

- daudzstublāja pameldrs
- brūnganais baltmeldrs
- vienzieda krastene
- Dortmaņa lobēlija
- pamišziedu daudzlape
- parastā vairoglape

Foto: M. Pakalne
Dortmaņa lobēlija sastopama Klāņezera piekrastē un ir tīra, nepiesārņota ūdens indikators.

Vairākas no šīm sugām ir reliktas sugas, turklāt liecina par tīru un nepiesārņotu ūdeni, ko apliecina arī Klāņezera ūdensanalīzes. Kūdras putekšņu analīzes uzrāda, ka atlantiskajā laikā pirms apmēram 5000 gadu Klāņezērā audzis arī Latvijā tagad tik retais **ezerrieksts**.

Foto: V. Baronina
Parastā purvmirte veido plašas audzes gan ezera krastā, gan purvainajos mežos tā apkārtnē.

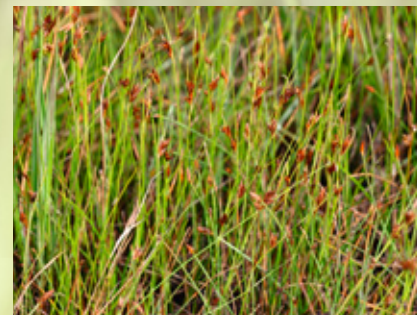

Foto: M. Pakalne
Brūnganais baltmeldrs ir viens no Latvijas floras retumiem, kurš pirms vairāk kā 30 gadiem pirmoreiz atrasts tieši Klāņezera krastā.

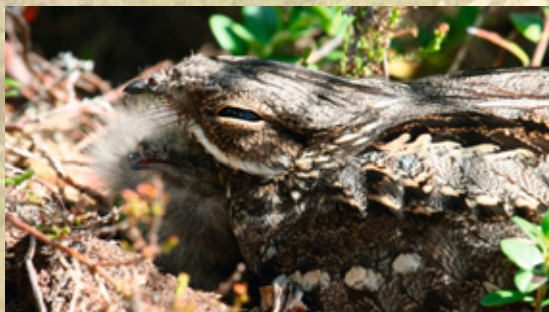
Dabas liegumā kopumā reģistrētas 86 putnu sugas, no tām dažādos laika periodos konstatētas 22 Latvijā un Eiropā īpaši aizsargājamas sugas. Ezerā un tā apkārtnē gandrīz katru gadu:

- uzturas **ziemeļu gulbis** un caurceļotāju **pīļu** sugas
- ligzdo **dzērve**, **ķīķis** un **plāvas lija**

Kā atpūtas un barošanās vietu teritoriju nereti izmanto **jūras ērglis**. Novēroti medijam arī **mazais ērglis** un savulaik **zivjērglis**. Mežos sastopami **mežzirbe** un **vakarlēpis**.

Foto: A. Petriņš
Klāņu lieguma
mežos
sastopami
mežzirbe...

...un vakarlēpis.
Savos raibajos
tērpos perē-
šanas laikā
ligzdās tie pat
grūti pamanāmi.

Foto: A. Petriņš

V. Baronina
Slapjajos lapkoku
mežos netrūkst
dzeņveidīgo putnu
darbības pēdu.

Slapjajos lapkoku un jauktajos mežos ļoti piemērotas dzīvotnes ir retajām dzeņu sugām:

- trīspirkstu dzenim
- melnajai dzilnai
- pelēkajai dzilnai
- baltmuguras dzenim

Te netrūkst to darbības pēdu – sakalti koki un dobumi. Ir ziņas, ka dažādos laika periodos lieguma teritorijā ligzdojis **melnais stārķis** un arī tagad nav pametis lieguma tuvāko apkārtni, jo regulāri novērojams barojoties teritorijā. **Medņa** darbības pēdas liegumā konstatētas vairākviet, iespējams, ka ar laiku te veidosies pat kāds medņu riests, bet **rubeņa** rubināšana dzirdama gan Klāņu, gan Pūņas purvā.

Foto: A. Petriņš

Trīspirkstu dzenis konstatēts vairākās vietās skujkoku un jauktos mežos.

Foto: A. Petriņš

Rubeņa rubināšana pavasarī dzirdama gan Klāņu, gan Pūņas purvā.

No bezmugurkaulnieku saimes lielāko interesi izraisa spāres, tauriņi un gliemji – vairākas no tām ir retas un īpaši aizsargājamas sugas, piemēram:

- **skabiozu pļavraibenis** – Latvijā un arī Eiropā reta tauriņu suga, konstatēta meža laucēs
- **spilgtā un raibgalvas purvuspāre** – paretam sastopamas Klāņezera apkārtnē
- **mainīgā spāre** - veido stabili un īpatņiem bagātu populāciju
- **brūnā ezerspāre** - jauna spāru suga Latvijā, ko 2005. gadā izdevies konstatēt pie ezera
- **nātru lācītis** lieguma teritorijā sastopams ļoti reti

No 5 īpaši aizsargājamām gliemju sugām retākā ir **asribu vārpstingliemezis**, kurš galvenokārt sastopams lapkoku mežos un kuram lieguma slapjajos dumbbrājos ir ļoti piemērotas dzīvotnes. Kopumā liegumā konstatētas 27 gliemežu sugas.

Foto: M. Kalniņš

Mainīgās spāres populācija pie Klāņezera ir stabila un īpatņiem bagāta.

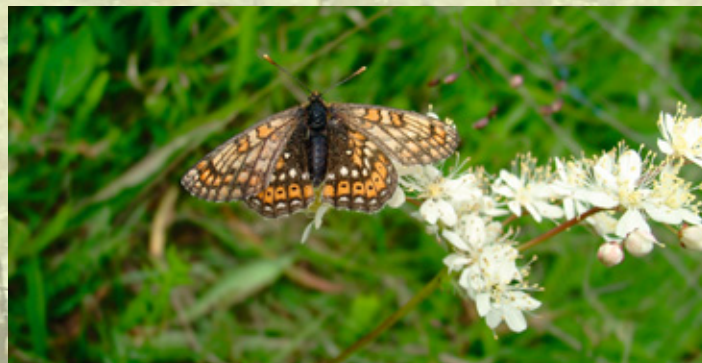

Foto: V. Spunģis

Skabiozu pļavraibenis mēdz baroties meža laucēs.

Foto: M. Kalniņš

Slapjos lapkoku mežos īpaši iecienījuši vārpstingliemeži, kas ir dabisku mežu indikatoraugi.

Foto: M. Kalniņš

Nātru lācītis lieguma teritorijā sastopams ļoti reti.

Foto: V. Baroniņa

Biotopu daudzveidība piemērota arī visdažādākajiem **zīdītājdzīvniekiem**:

- **stīrnām**
- **staltbriežiem**
- **aļņiem**
- **mežacūkām**

Šie dzīvnieki jo sevišķi iecienījuši meža laucītes, kur ir piemēroti barošanās apstākļi. No īpaši aizsargājamām sugām te minams **ūdrs**, kā arī aizsargājamas, ierobežoti izmantojamas sugas – **vilks** un **lūsis**. Bet Eiropā nu jau tik retais **bebrs** te tiešām jūtas kā mājās – gan daudzie meliorācijas grāvji, gan Klāņu – Bušnieku kanāls tam ir īsti piemēroti biotopi, un savā ziņā beбри arī “palīdz” uzturēt optimālu kādreiz pazemināto ezera līmeni, tāpēc beбри un to mītnes šajā teritorijā ir saudzējami.

Bebrs ar savu darbību “palīdz” uzturēt optimālu ezera līmeni.

Foto: A. Klepers

Ūdrs ir Latvijas un Eiropas īpaši aizsargājama suga, parasti mīt vietās, kur ir ūdeņi.

Foto: V. Pūlāts

- **20. gadsimta 20./30. gadu mijā izrakts Klāņu – Būšnieku kanāls**, kā rezultātā ievērojami pazeminājās ūdenslīmenis ezerā, paātrinājās tā aizaugšana ar niedrēm. Kanāla izrakšana nosusinājusi arī ievērojamu daļu apkārtējo mežu. Klāņezeram no ezera ZA daļas iztecēja upīte Nabele, bet ūdenslīmeņa krišanās dēļ izteka sen jau aizaugusi. Tagad bijušās upītes un meliorācijas ūdeņus uz jūru nes Dižgrāvis. Šobrīd optimālu ezera līmeni palīdz uzturēt bebru dambji uz kanāla, tāpēc tie ir saudzējami.

- **20. gadsimta 50./60. gados veikta purvu meliorācija**, kas ievērojami degradēja dabiskos purva biotopus. Trešais lieguma purvs - Dzīru purvs - meliorācijas rezultātā nu jau ir apaudzis ar mežu, bet abu pārējo, Klāņu un Pūņas purvu, „glābšanai” un nosusināšanas degradējošās ietekmes novēršanai paredzēta aizsprostu veidošana uz meliorācijas grāvjiem purvā, lai stabilizētu hidroloģisko režīmu. Ir uzsākts veģetācijas un hidroloģiskais monitorings.

- **Mežu meliorācija**, to bioloģiskā vērtība līdz ar to pazeminājusies.

- Ezera ziemeļu krasts ir smilšains un vienīgais atpūtai piemērotais. Nereti sausās vasarās zema ūdenslīmeņa laikā atsegtā krasta **paliene tiek izbraukāta**, tā bojājot ļoti retos piekrastes biotopus un augu atradnes. Gan purvu, gan retos piekrastes biotopus te bojājuši arī **ugunsgrēki**.

- **Meža laucņu plaušanas pārtraukšana**, kā rezultātā sākas to aizaugšana. Tomēr tieši meža laucēs koncentrējas liels skaits reto augu un bezmugurkaulnieku sugu, tāpēc teritorijas dabas aizsardzības plānā paredzēts uzturēt lauces atklātā, neaizaugušā veidā – te nepieciešama kociņu un krūmu izciršana, atsevišķās vietās arī plaušanas atsākšana.

Foto: V. Baroniņa

Klāņu - Būšnieku kanāls vietām bebru dambju aizsprostots, vietām ar tekošu straumi.

Kaut arī ar kanāla palīdzību bija iecerēts savienot abus ezerus, tomēr tecējums ceļā uz Būšnieku ezeru izklidējās apkārtējā meliorācijas sistēmā un galamērķi nesasniedz.

Foto: V. Baroniņa

Nosusināšanas grāvji purvā nav īpaši dziļi, tomēr savu biotopus degradējošo darbību veic vēl arvien.

Foto: V. Baroniņa

Ezera krasts nereti tiek bojāts, izbraukājot to. Jo sevišķi tas vērojams zema ūdenslīmeņa periodā, un nodara bojājumus retajiem piekrastes biotopiem.

Atrodoties dabas lieguma teritorijā, ievēro:

- Nebojāj un nebraukā pa ezera krasta smilšaino palienu – tas var iznīcināt Latvijā ļoti reti sastopamu augu sugu dzīvotnes, traucē putnus!
- Nelauz krūmus un neplūc augus – daudzi no tiem ierakstīti Latvijas Sarkanajā grāmatā un ir īpaši aizsargājamo sugu sarakstā!
- Nekur ugunsgrūdu ārpus īpaši norādītām apmetnes vietām!
- Dabas liegumā aizliegtas putnu un bebru medības, saudzējamas ir arī bebru mītnes!
- Nepiesārņo ezeru un tā apkārtni!

Lai ir prieks pašam te atgriezties un drošs patvērumš visiem dabas lieguma iemītniekiem – no visparastākā līdz visretākajam!

M. Pakalne

Ezera piekrastē atrodamās retās augu sugas ir dabas pētnieku uzmanības lokā jau vairāk kā 50 gadus.

Foto: V. Baroniņa

“Līkā priede” ezera krastā jau daudzus gadus spītīgi turas pretī pār ūdeņiem un purviem skrienošajiem vējiem.

KONTAKTINFORMĀCIJA

Teritorijas pārvaldi realizē:

- Popes pagasta padome – “Pagastmāja” Pope,
Popes pag. Ventspils raj. LV-3614; pope@ziemelkurzeme.lv
- Tārgales pagasta padome – “Dzintarkalni” Tārgale,
Tārgales pag. Ventspils raj. LV-3621; targale@ziemelkurzeme.lv

Meža teritorijas apsaimnieko:

- Tārgales pašvaldība
- A/S “Latvijas valsts meži” Ziemeļkurzemes mežsaimniecība
- 8 privātpašnieki un 1 juridiskā persona.

Aizsardzību kontrolē:

- Valsts Vides dienesta Ventspils reģionālā vides pārvalde –
Dārzu ielā 2 Ventspils LV3601; www.vrvp.gov.lv

Informācija:

- Latvijas Dabas fonds
Raina bulv. 31-6, Rīga, LV-1050, www.ldf.lv

Buklets sagatavots Eiropas Komisijas *LIFE-Nature* fonda atbalstītā projekta LIFE04NAT/LV/000196 „Purva biotopu aizsardzības plāna īstenošana Latvijā” ietvaros

Izdevējs: Latvijas Dabas fonds

Bukleta izdošanu finansēja: Dabas aizsardzības pārvalde

Teksts: V. Baroniņa

Konsultanti: M. Pakalne, A. Petriņš

1. vāka foto: V. Baroniņa

Mākslinieks: E. Vītols

Iespiests Jelgavas tipogrāfijā

2006

Foto: M. Pakalne

Tārgales
pagasta
padome

Popes
pagasta
padome

Buklets iespiests uz videi draudzīga papīra.